

Overkoepelende visie/afwegingskader Kasteel Vredenburg en de stadsmuur
in relatie tot de bouwontwikkelingen aan de oostzijde van het Stationsgebied

(bijlage bij besluit van het college van B&W van 9 december 2008)

December 2008

Geachte lezer,

Hierbij treft u de overkoepelende visie / het afwegingskader aan over de monumentale restanten van kasteel Vredenburg in relatie tot de bouwontwikkelingen aan de oostzijde van het Stationsgebied.

Het college van Burgemeester en Wethouders heeft hier op 9 december 2008 een aantal besluiten over genomen. Zie daarvoor de bijgaande overkoepelende visie met daarbij de “planbeschrijving”.

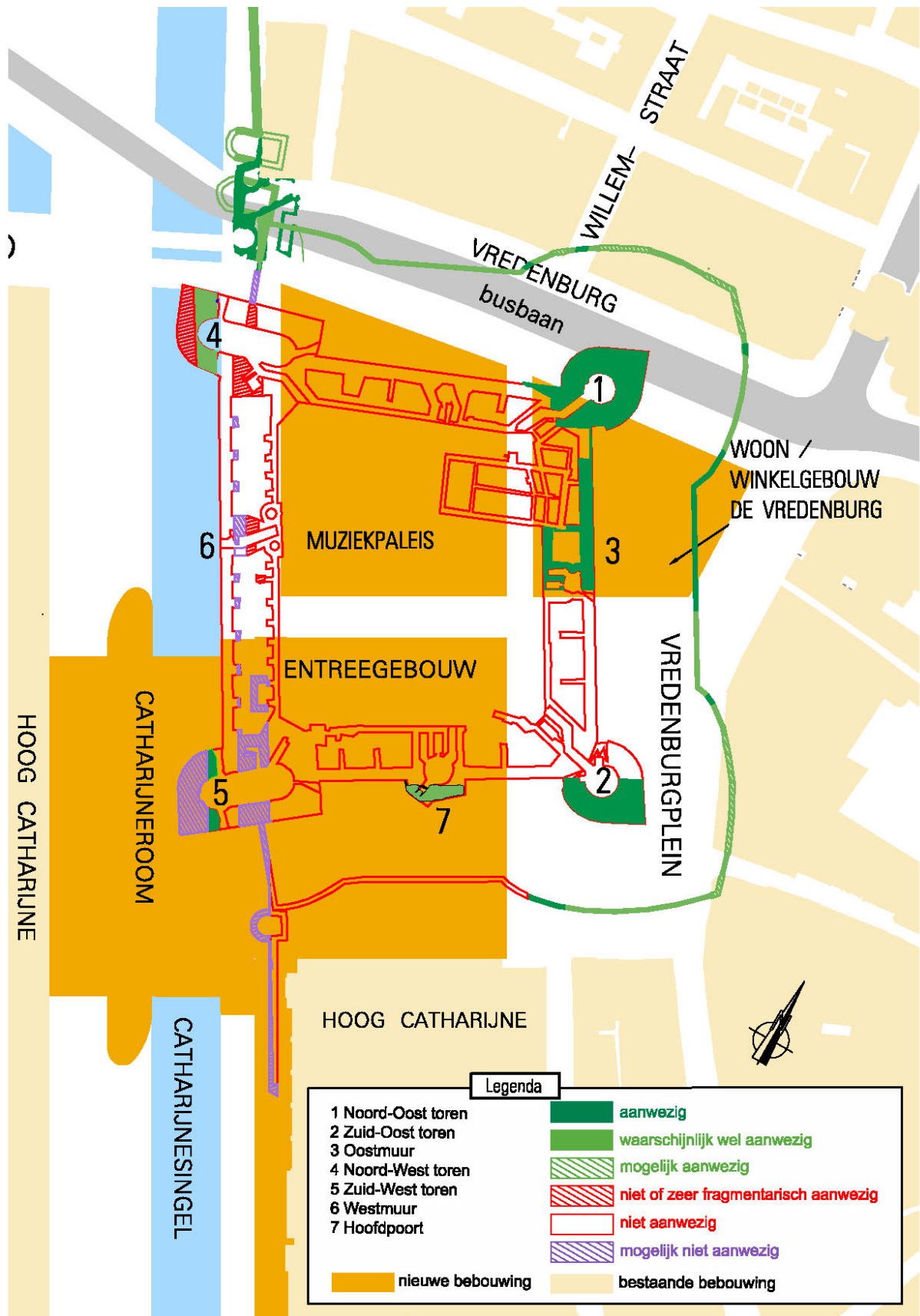
Er liggen verschillende documenten aan het besluit ten grondslag: rapport archeologische waarden, rapport verbeelding van het verleden en de brochure Vredenburg.

Die rapporten zijn digitaal beschikbaar via www.cu2030.nl.

Voor informatie kunt u terecht bij de Projectorganisatie Stationsgebied (zie colofon achterzijde).

Utrecht, december 2008

Kaartje: restanten Kasteel Vredenburg in relatie tot nieuwbouw

Inhoudsopgave

1. Vooraf
2. Samenvatting
3. De feiten
4. Archeologische waarden/ maatregelen
5. Ambities/ verbeelding van het verleden
6. Gekozen oplossingen
7. Financiën/ risicoanalyse
8. Vervolg

bijlagen:

1. brochure betekenis kasteel Vredenburg
2. rapport archeologische waarden
3. rapport verbeelding van het verleden.

Hoofdstuk 1 Vooraf

1.1 Inleiding

In het Masterplan Stationsgebied, uitgewerkt in de ontwikkel/projectovereenkomst Vredenburg e.o. en het Structuurplan Stationsgebied, zijn belangrijke bouwprojecten gepland op en rond het Vredenburg:

- het woon/winkelgebouw De Vredenburg,
- het Muziekpaleis inclusief de expeditietunnel,
- de Catharijnesingel inclusief de Catharijneknoop en
- de ondergrondse parkeergarage onder het Vredenburg¹.

Ook worden het Vredenburgplein en Vredenburg Noord heringericht.

De historische gelaagdheid van dit gebied maakt de ontwikkelingen tot een bijzonder boeiende opgave.

Wij willen de cultuurhistorische waarden die zich in het stationsgebied bevinden in onze afwegingen bij de ontwikkelingen een plaats geven. Bovendien willen wij de kansen aangrijpen die deze waarden bieden om het gebied met zijn 1000 jarige geschiedenis, verdieping en meerwaarde te geven. Daarbij zijn ook keuzes nodig, want niet alle monumentale resten zijn te bewaren.

Door intensief archeologisch vooronderzoek in de afgelopen jaren is er meer duidelijkheid over de precieze aanwezigheid van de monumentale resten. Nu de planontwikkelingen in het gebied concrete vormen aannemen, is het nodig op basis van de verworven kennis een overkoepelende visie en afwegingskader² te maken. Die visie is vanwege de enorme druk op het gebied, voorafgaande aan het bouwproces – nodig. De gemeente kan zich vertraging – door stillegging vanwege archeologische vondsten en vergunningenprocedures – niet permitteren.

---

¹ Omdat er aan de westkant van het Stationsgebied op dit moment veel minder bekend is over archeologische waarden dan aan de oostkant, worden de keuzes voor de westkant gemaakt nadat er proefopgravingen zijn verricht.

² Terwille van de leesbaarheid wordt in het vervolg alleen het woord “visie” gebruikt, daarin begrepen “afwegingskader”.

Doel van deze visie is:

- Voorafgaande aan het bouwproces keuzes te maken vanuit de integraliteit van de historische plek;
- Voorafgaande aan de realisering keuzes te maken voor de individuele bouwprojecten (zodat voortgang mogelijk is);
- een beleidsmatige onderbouwing voor de verschillende te voeren monumentenvergunning-procedures;
- het hebben van een financieel kader.

De keuzes zijn gebaseerd op monumentale, stedenbouwkundige, juridische en beleidsmatige redenen ten opzichte van de economische uitvoerbaarheid en de financiële mogelijkheden.

1.2. Werkwijze

Om tot deze visie te komen, is de volgende werkwijze gekozen.

1. Feitenonderzoek algemeen (hoofdstuk 3);
2. Feitenonderzoek monumentale/ archeologische waarden (hoofdstuk 4);
3. Ambities; onderzoek naar mogelijkheden tot inpassing en visualisaties; dat heeft geleid tot het rapport "de verbeelding van het verleden", (hoofdstuk 5)
4. Gekozen oplossingen, op basis van 1 t/m 3 (hoofdstuk 6).

In de bijlage planbeschrijving staat de precieze beschrijving per bouwontwikkeling in samenhang met het monumentale deel.

Hoofdstuk 2 Samenvatting

Conform het Masterplan en Structuurplan Stationsgebied en de gesloten contracten, wordt het Stationsgebied herontwikkeld. In het oostelijk deel gaat het o.a. om de herontwikkeling van het Vredenburg en de Catharijnebaan. Hierbij spelen monumentenaspecten een belangrijke rol. De stadsbuitengracht (inclusief de overblijfselen van kasteel Vredenburg, de Catharijnepoort en de kademuren van het gedempte singelgedeelte) is een rijksmonument in de zin van de Monumentenwet. Ondanks dat het kasteel in zijn oorspronkelijke verschijningsvorm voor het grootste gedeelte reeds lang vervlogen geschiedenis is, wordt er belang gehecht aan de waarde en de herinnering.

O.a. de wettelijke positie, de voorgenomen grootschalige revitalisatie van het gebied, de grondposities en de gesloten contracten, de verschillende verantwoordelijkheden en de grote druk op het gebied, staan op gespannen voet met elkaar. De nieuwbouwplannen, die voortvloeien uit het vastgestelde Masterplan en het vastgestelde Structuurplan Stationsgebied botsen op sommige plekken met de instandhouding van het rijksmonument.

Het is de opgave om de verschillende belangen met elkaar te integreren en tot een oplossing te brengen. Daarbij wordt zo veel mogelijk uitgegaan van behoud van de monumentale restanten.

Op een aantal plaatsen staan zij evenwel op gespannen voet met de verschillende nieuwbouwplannen en zijn keuzes nodig.

De gemeente heeft beleidsvrijheid in de keuze hoe om te gaan met het beschermde monument mits er sprake is van zorgvuldige belangenafweging. De rechter toetst hier de besluiten op.

Die verschillende rollen binnen de gemeentelijke overheid maakt het proces ingewikkeld (verschillende portefeuillehouders, verschillende diensten en onderdelen). Tegelijkertijd komt de integrale afweging ten aanzien van doelen, tijd en middelen op het lokale niveau hierdoor maximaal tot zijn recht.

Bovenstaande heeft geleid tot deze overkoepelende visie/ afwegingskader met daarbij een planbeschrijving en gekozen oplossing per onderwerp.

De gekozen oplossingen vloeien voort uit keuzes van de maatregelen, de ambities in relatie tot de economische uitvoerbaarheid en de financiële mogelijkheden.

Hoofdstuk 3 De feiten

3.1. Randvoorwaarden

De volgende feiten/ randvoorwaarden hebben een rol gespeeld bij de totstandkoming van deze integrale afweging:

1. de wettelijke positie.
2. het masterplan en structuurplan Stationsgebied
3. de privaatrechtelijke afspraken in de bilaterale intentieovereenkomst uit 2004 en de bilaterale ontwikkel/ projectovereenkomst uit 2006 tussen Hoog Catharijne B.V. en de gemeente.
4. absolute duidelijkheid voorafgaande aan de uitvoering. Dit om te voorkomen dat tijdens de bouw keuzes moeten worden gemaakt en er financiële tegenvallers optreden. Aangezien het om gecompliceerde en omvangrijke bouwwerken gaat, zullen aanpassingen van de constructies tijdens de bouw zorgen voor grote vertraging en omvangrijke meerkosten.
5. de beschikbare middelen.

Ad 3.1. 1. De wettelijke positie

Monumentenwet 1988

De Monumentenwet 1988 heeft betrekking op gebouwen en objecten, stads en dorpsgezichten en archeologische monumenten boven en onder water.

Het rijksmonument in het Stationsgebied is in 1966 aangewezen als rijksmonument en omvat de overblijfselen van kasteel Vredenburg, de stadsbuitengracht, de Catharijnepoort en de kademuren van het gedempte singelgedeelten. Een van de bijzonderheden is dat het rijksmonument onder de grond is gelegen.

De Monumentenwet geeft voorschriften voor het "wijzigen, verstoren, afbreken of verplaatsen" van een beschermd monument. Die voorschriften houden in dat er niets aan het monument mag worden veranderd zonder voorafgaande vergunning. Deze vergunning moet vooraf worden aangevraagd. De gemeenten zijn bevoegd om hierop te beslissen. Het is strafbaar als er zonder vergunning werkzaamheden worden uitgevoerd. De wijze waarop wordt omgegaan met het rijksmonument, is een ontwerp- en economische afweging in het kader van de monumentenaanvraag. In principe kan dit gaan van de totale sloop restanten tot het op metselen zodat de restanten boven de grond te zien zijn. De gemeente heeft beleidsvrijheid mits er sprake is van zorgvuldige belangenafweging. De rechter toetst hier de besluiten op.

Wet op de archeologische monumentenzorg

De Wet op de archeologische monumentenzorg uit 2007 vertaalt de uitgangspunten van het Europees verdrag inzake de bescherming van het archeologisch erfgoed (Verdrag van Valletta, Malta) en voorziet o.a. in een wijziging van de Monumentenwet 1988. De wet verplicht de gemeenteraad archeologische monumentenzorg in de ruimtelijke procesvorming te betrekken.³

Het behoort tot de beleidsvrijheid van de gemeenteraad om na zorgvuldig onderzoek te bepalen waar welke bestemming moet worden toegekend en in hoeverre de (verwachte) archeologische waarden zullen worden beschermd. De gemeenteraad kan andere belangen laten prevaleren boven het belang bij bescherming van de archeologische waarden. Aan de motivering om andere belangen te laten prevaleren, worden zwaardere eisen gesteld, naarmate het belang bij bescherming van de archeologische waarden groter is. De wet op de archeologische monumentenzorg verplicht niet tot het zichtbaar maken van archeologische resten/monumenten.

---

³ Verplicht geldt alleen voor te herziene/ nieuwe bestemmingsplannen en vrijstellingsprocedures op grond van artikel 19 Wet RO

Ad 3.1.2: Masterplan en Structuurplan Stationsgebied

Hoewel de wet op de archeologische Monumentenzorg in 2007 in werking is getreden, is zowel in het Masterplan (2003)⁴ als in het Structuurplan Stationsgebied (2006) aan archeologische waarden een belangrijke plaats toebedacht. Uitgangspunt van het Masterplan Stationsgebied is behoud en vooral het betekenis geven aan de archeologische en monumentale waarden. Die betekenis krijgt gestalte in de gekozen uitgangspunten ten aanzien van wonen, winkelen, cultuur en parkeren en beschikbare middelen.

Een integrale afweging in het Masterplan en het Structuurplan welke onderdelen wel en welke onderdelen niet in te passen zijn, was vanwege het nog lopende archeologische onderzoek en het ontbreken van bouwinitiatieven op dat moment nog open. Zoals eerder gesteld, is dat thans wel het geval.

Ad 3.1.3 BIO en BOO/ BPO

In de BIO en BOO/BPO met HC BV (Corio) is een regeling inzake archeologie opgenomen. Kort samengevat komt deze regeling erop neer dat gemeente en HC BV zich bewust zijn van de archeologische waarde van het projectgebied. De gemeente is bevoegd om gedurende de sloop van gebouwen door een archeoloog toezicht te laten houden. HC BV zal dulden dat archeologisch onderzoek en noodbergingen worden verricht op een voor de voortgang minst belemmerende wijze. Vondsten worden eigendom van de gemeente. De gemeente en HC BV streven ernaar om de archeologische delen die beschermd zijn als rijksmonument zoveel mogelijk te behouden, voor zover de wet zulks vereist. Over de financiën is overeengekomen dat:

- de gemeente en HC BV deze kosten gezamenlijk zullen vaststellen en
- de gemeente en HC BV zich gezamenlijk inspannen om deze kosten zo gering mogelijk te laten zijn
- de gemeente de archeologische kosten voor haar rekening neemt⁵.

Over deze laatste afspraak, nog het volgende.

Omdat de ligging en omvang van de onderdelen van de beschermde monumenten niet altijd duidelijk was, is er gekozen deze onzekerheid voor risico van de gemeente te laten zijn en ze niet een (nog) onmeetbare rol te laten spelen in de opbrengsten.

3.2. Bijzondere situatie

Behalve de bijzondere wettelijke situatie (rijksmonument onder de grond, tevens archeologische verwachtingen), zijn er nog twee factoren die een belangrijke rol spelen, namelijk de kadastrale situatie en de verschillende verantwoordelijkheden van de gemeente in deze.

3.2.1. kadastrale en eigendomsituatie

De restanten van kasteel Vredenburg inclusief de westelijke muur die op zijn beurt onderdeel is van de voormalige stadsmuur, maken delen uit van verschillende kadastrale percelen. Qua ruimtelijke ordening en stedenbouw zijn deze percelen en daarmee samenhangende eigendommen vertrekpunt geweest voor de verschillende ontwikkelingen.

---

⁴ bij het masterplan was sprake van keuzes op hoofdlijnen. Op dat moment was bijv. de stedenbouwkundige keuze voor het woon/winkelgebouw De Vredenburg nog niet gemaakt.

⁵ er lopen inmiddels verschillende vergunningenprocedures. Voor het woon/winkelgebouw De Vredenburg is inmiddels een monumentenvergunning verstrekt, die onherroepelijk is. In deze vergunning zijn de randvoorwaarden tav de werkzaamheden van HC BV in en om het monument tot in detail vastgelegd. Zie verder 3.3. en de bijlage met de diverse planbeschrijvingen.

onderwerp	Opdrachtgever	geplande uitvoering	Fase monumentenvergunning
woon/ winkelgebouw De Vredenburg	Corio	2008–2010	Onherroepelijk besluit
Muziekpaleis en expeditietunnel	gemeente	2009–2012	Aanvraag is in procedure
Tijdelijke situatie Catharijnesingel	gemeente	2009	Aanvraag is in procedure
Entreegebouw/ parkeergarage	Corio	2011–2013	Aanvraag in voorbereiding
Catharijnesingel/ Catharijneknoop	gemeente Corio	2010–2013	Aanvraag in voorbereiding
Catharijnesingel/ Paardenveld	gemeente	2015	Nog aan te vragen (2014)
Vredenburgplein	gemeente	2012	Nog aan te vragen (2010)
Vredenburg- noord	gemeente	2012	Nog aan te vragen (2010)

Hoewel alle bouwontwikkelingen aan de oostkant van het Stationsgebied nauw met elkaar te maken hebben, zijn de verschillende projecten om project- en procesmatige redenen los van elkaar ontworpen en worden deze als afzonderlijke projecten gemanaged en uitgevoerd.

3.2.2. verantwoordelijkheden

De gemeente heeft – anders dan een particulier⁶ – ten aanzien van monumenten en archeologie verschillende rollen. En dat geldt zeker in het Stationsgebied:

1. regisseur; de gemeente voert de regie in het Stationsgebied en zorgt ervoor dat alle spelers zo goed mogelijk hun rol kunnen spelen. Daarbij moet de regisseur rekening houden met publiekrechtelijke kaders zoals het structuurplan Stationsgebied en met de afgesloten privaatrechtelijke contracten.
2. privaatrechtelijk opdrachtgever (o.a. Muziekpaleis en de Bibliotheek).
3. publiekrechtelijk opdrachtgever (bijvoorbeeld bij de herinrichting Vredenburgplein, aanleg Catharijnesingel en Vredenburgknoop).
4. privaatrechtelijk opdrachtnemer (bijvoorbeeld het Ingenieursbureau dat plannen maakt).
5. bevoegd gezag (bijvoorbeeld het verstrekken van monumenten- en archeologievergunningen, kapvergunningen, bouwvergunningen, bestemmingsplanvrijstellingen en het vaststellen van bestemmingsplannen).
6. controleur (handhavingsbevoegdheid).
7. de allocerende overheid (gemeente stelt de middelen beschikbaar).

Tenslotte heeft de gemeente privaatrechtelijke afspraken met Corio ten aanzien van archeologie voor het woon/winkelgebouw De Vredenburg en de parkeergarage. Zie 3.1.3.

Die verschillende rollen binnen de gemeentelijke overheid maakt het proces ingewikkeld (verschillende portefeuillehouders, verschillende diensten en onderdelen). Tegelijkertijd komt de integrale afweging ten aanzien van doelen, tijd en middelen op het lokale niveau hierdoor maximaal tot zijn recht.

---

⁶ Als een particulier zijn pand wil verbouwen en het pand een beschermd monument is of gelegen is in een archeologisch waardevol gebied, komt de archeologische of monumentendienst om de hoek kijken. Deze beoordeelt de aanvraag, geeft al dan niet aanwijzingen, en geeft al dan niet een vergunning voor de werkzaamheden.

Hoofdstuk 4 Archeologische waarden⁷/ maatregelen.

Kasteel Vredenburg heeft slechts korte tijd bestaan, namelijk van 1529 tot 1577. Het kasteel is in twee fasen gesloopt:

Het bovengrondse deel is in 1577 grotendeels met de grond gelijk gemaakt. De laatste bovengrondse delen van het kasteel zijn in het begin van de vorige eeuw gesloopt ten behoeve van de bouw van de Jaarbeurs. De ondergrondse funderingen zijn grotendeels intact gebleven tot circa 1968–1978 en vanaf het einde van de jaren zestig vervolgens grotendeels verwijderd bij de sloop van de Jaarbeurs, de aanleg van de spuikoker langs de Rijnkade, de bouw van muziekcentrum Vredenburg en de aanleg van de ondergrondse parkeergarage onder het Vredenburgplein.

Het kasteel heeft een belangrijke rol gespeeld in de vaderlandse en stedelijke geschiedenis. De sloop door de Utrechtse bevolking, volgens overlevering verricht onder aanvoering van de krijgshaftige Trijn van Leemput was van politieke en staatkundige betekenis, met name vanwege de vrijheidsstrijd van de op dat moment in wording zijnde Nederlandse eenheidsstaat. De sloop behoort met het ontzet van Leiden en de inname van Brielle tot de bekendste gebeurtenissen van de 80 jarige oorlog. O.a. deze gebeurtenissen waren de aanleiding tot de ondertekening van de Unie van Utrecht in 1579. Deze ondertekening in de Uniezaal op het Domplein leidde tot de republiek van de zeven verenigde provincies. Algemeen wordt deze ondertekening gezien als de totstandkoming van de Nederlandse eenheidsstaat:

Ook was het kasteel van belang in de ontwikkeling van de kastelenbouw.

Zie verder de brochure over kasteel Vredenburg.

Thans resteert nog een aantal ondergrondse delen. Hieruit is de precieze ligging op te maken. De omvang van het bouwwerk is ook vandaag de dag nog indrukwekkend. Ondanks dat het kasteel in zijn oorspronkelijke verschijningsvorm voor het grootste gedeelte reeds lang vervlogen geschiedenis is, hechten wij belang aan de waarde en de herinnering.

Zoals onder 3.1.1. is gesteld, is de Wet op de archeologische Monumentenzorg van toepassing.

Een belangrijk uitgangspunt van het verdrag is dat het archeologisch erfgoed zoveel mogelijk in de bodem (in situ) bewaard blijft. Alleen als het ongestoord bewaard blijven van de archeologische resten in de bodem niet mogelijk is, moet de in de bodem aanwezige informatie door middel van opgravingen worden veiliggesteld. De wet maakt het mogelijk archeologische waarden waar nodig⁸ te beschermen.

De door de wetgever gekozen systematiek is zo beperkt en zo proportioneel mogelijk gehouden:

De verplichting archeologische monumentenzorg in de ruimtelijke besluitvorming te betrekken, geldt alleen voor te herziene/ nieuwe bestemmingsplannen⁹ en vrijstellingsprocedures op grond van artikel 19 Wet RO. Beoogd wordt gemeenten bij de voorbereiding van het bestemmingsplan of vrijstelling archeologisch (voor)onderzoek te laten uitvoeren. Het verbinden van archeologische lasten aan vrijstellingen en bouwvergunningen is dan minder noodzakelijk, omdat bij het gebruik van die grond

---

⁷ Het rapport heet officieel "Bureauonderzoek Inventarisatie Archeologische Waarden (Bruning 2008). Het bevoegd gezag inzake archeologie, gemeente Utrecht, heeft dit bureauonderzoek goedgekeurd waarmee de archeologische waarden en verwachtingen voor het Stationsgebied zijn vastgesteld.

⁸ De term "nodig" is niet verder gedefinieerd.

⁹ In afwijking hiervan kan de provincie bepaalde gebieden aanwijzen waarvoor verplicht en snel een nieuw bestemmingsplan moet worden opgesteld. Wamz geldt ook voor alle voortrajecten: cultuur historische effect rapportages, streekplannen etc. .

bekend is welke archeologische waarden aanwezig zijn en wat als gevolg daarvan de (on)mogelijkheden van het grondgebruik zijn.

In de wet is vastgelegd dat bij vaststelling van een bestemmingsplan rekening moet worden gehouden met aanwezige en te verwachten archeologische resten. Dat betekent dat bij de vaststelling van een bestemmingsplan niet alleen rekening moet worden gehouden met bekende archeologische waarden, maar ook met de omstandigheid dat in bepaalde terreinen nog archeologische resten in de bodem kunnen worden aangetroffen (archeologische verwachtingen).

Door vroegtijdig het archeologische onderzoek te starten (volgens het stappenplan: bureauonderzoek, inventariserend vooronderzoek), kan op basis van de eventuele aangetroffen archeologische waarden worden bekeken in hoeverre planaanpassing of inpassing mogelijk is. Hierdoor worden twee vliegen in een klap geslagen: besparing op kosten vervolgonderzoek (opgraving, uitwerking, conservering, documentatie en archivering), en het archeologische bodemarchief blijft zoveel mogelijk behouden (uitgangspunt rijksbeleid).

In 1995 is een cultuurhistorische effectrapportage gemaakt, die mede richting gegeven heeft aan de keuze om de Catharijnesingel weer een rol te geven in de structurering van het gebied.

Hoewel er voorafgaande aan de bouw van het Muziekcentrum en de parkeergarage rond 1970 al opgravingen zijn geweest, ontbrak er nog de nodige kennis en inzicht over de precieze omvang en aanwezigheid van de restanten.

Ten opzichte van opgravingen in het buitengebied is het moeilijk in dit deel van het centrum uitgebreid archeologisch onderzoek te doen. De druk op het gebied is groot vanwege allen die van dezelfde beperkte ruimte gebruik maken. Dit beperkt ook de tijd die mogelijk is om archeologische onderzoek te doen en vereist veel aandacht voor extra maatregelen: verkeer, inzet, planning etc. (ter plaatse van de busbaan moest zelfs 's nachts worden gewerkt).

Binnen dit gegeven vonden er in de afgelopen twee jaar nog uitgebreide opgravingen plaats. De opgravingen en de verzamelde kennis, bieden thans voldoende houvast om tot keuzes te komen. Daarbij merken wij wel op dat een deel van het gebied vanwege bijvoorbeeld civiele bouwwerken zoals K&L, stadsverwarming, niet toegankelijk voor archeologisch vooronderzoek. Hierdoor ontbreekt voor enkele onderdelen het exacte beeld. Om tot een integrale afweging te komen, is het eerste deel van het wettelijk verplichte archeologische proces doorlopen door het verrichten van een archeologisch bureauonderzoek. Dat heeft geleid tot het rapport "archeologische waarden".

In dit rapport is een opsomming gegeven van de archeologische bekende en verwachte waarden, als ook van het rijksmonument.

Uit het rapport vloeit een aantal randvoorwaarden en voorschriften vanuit de archeologie en monumentenzorg voort.

- aanwezigheid van archeoloog bij alle sloop, verbouwings- en graafwerkzaamheden in en rond het rijksmonument;
- bij wijzigingen aan monumentale resten wordt een monumentenvergunning aangevraagd¹⁰
- bij de verwachte belangrijke archeologische plekken zoveel mogelijk tijd en ruimte geven voor het doen van opgravingen;
- bij verwachte minder belangrijke archeologische plekken wordt volstaan met proefsleuven.

Uit de randvoorwaarden van de wet op de archeologische monumentenzorg en de Monumentenwet volgen per bouwontwikkeling een aantal maatregelen.

---

¹⁰ Deze randvoorwaarde vloeit niet uit het rapport voort maar uit de wet;

Hoofdstuk 5 Ambities/ Verbeelding van het verleden

Het rapport “archeologische waarden” geeft de maatregelen vanuit een oogpunt van de Monumentenwet en de Wet op de archeologische monumentenzorg. Behoud en conservering staat hierbij voorop.

Daarnaast is geïnventariseerd welke ambities er zijn nu de monumentale resten worden blootgelegd. Of in de termen van het Masterplan Stationsgebied: welke betekenis zij kunnen krijgen in het te herontwikkelen gebied.

De ambities hebben geleid tot het rapport “de verbeelding van het Verleden”. Het rapport is mede het resultaat van verschillende workshops die met interne en later ook externe partijen hebben plaatsgevonden.

De ambitie bestaat uit twee onderdelen:

- de ruimtelijke ontwerpen die de bezoeker en gebruiker doet beseffen dat deze zich op historische grond bevindt;
- een communicatie- en evenementen programma die voor een breed scala aan doelgroepen de geschiedenis van het stationsgebied vertelt.

Onderdeel van de aanpak was een brainstormsessie voor diverse betrokkenen (wijkbureau, wijkraad, bewoners, archeologen, ondernemers etc.) In deze sessie kwamen duidelijke voorkeuren naar voren:

- focus op beperkt aantal onderwerpen in plaats van op alle onderwerpen. De focus moet liggen op kasteel Vredenburg en in mindere mate de stadsmuur;
- het formaat van het kasteel op de een of andere manier zichtbaar maken in de openbare ruimte of in de gebouwen op het Vredenburg.
- zichtbaarheid koppelen aan functionaliteit, zoals in de fietsenkelder.

Het onderdeel communicatie is in grove lijnen uitgewerkt in drie onderdelen:

- ter ondersteuning van de ruimtelijke scenario’s
- het vertellen en leefbaar maken van het verleden
- het opgraven en ontdekken tijdens het bouwproces.

Opvallend zijn de tegengestelde meningen over het al dan niet terugbrengen (reconstrueren) van onderdelen van het kasteel Vredenburg, bijvoorbeeld in de vorm van het opmetselen van de voormalige hoektorens¹¹. Uit de brainstormsessie – bleek voorkeur voor het – waar mogelijk – reconstrueren van onderdelen van het kasteel.

De twee supervisors Stationsgebied zijn daarentegen wars van historiserende oplossingen en hebben een uitgesproken voorkeur voor terughoudendheid. Anderen zijn van mening dat de restanten van het kasteel Vredenburg zichtbaar moeten worden voor burgers en pleiten voor al dan niet verdere reconstructies.

Het rapport vormt geen selectie advies voor te behouden onderdelen van het rijksmonument. Het rapport is – net als het rapport Archeologische waarden input voor onze integrale afweging over de monumentale restanten in relatie tot de bouwontwikkelingen.

---

¹¹ Hiervoor zou overigens een monumentenvergunning moeten worden aangevraagd. De opgemetselde delen behoren na realisatie tot het rijksmonument en mogen in de toekomst dus niet meer zonder monumentenvergunning worden verwijderd!

Hoofdstuk 6 Gekozen oplossingen

In het voorgaande hebben wij duidelijk willen maken, dat het om een ingewikkelde situatie gaat met verschillende belangen.

O.a. de wettelijke positie, de voorgenomen grootschalige revitalisatie van het gebied, de grondposities en de gesloten contracten, de verschillende verantwoordelijkheden en de grote druk op het gebied, staan op gespannen voet met elkaar. De nieuwbouwplannen, die voortvloeien uit het vastgestelde Masterplan en het vastgestelde Structuurplan Stationsgebied botsen op sommige plekken met de instandhouding van het rijksmonument.

Het is de opgave om de verschillende belangen met elkaar te integreren en tot een oplossing te brengen¹².

Zoals onder 1.1. is gesteld, moet er om diverse redenen voorafgaande aan de uitvoering zekerheid komen over de inpassing van de diverse onderdelen van het rijksmonument in de bouwplannen. Partijen kunnen zich geen planaanpassingen tijdens de rit veroorloven. Bovendien worden de plannen economisch onhaalbaar indien er planwijzigingen tijdens de uitvoering worden doorgevoerd. Ook vergen de gemeentelijke financiële middelen vooraf keuzes. De kosten om de monumentale restanten in stand te houden, moeten in verhouding blijven met het belang van de instandhouding. Het monumentenbelang versus de maatschappelijke kosten, hebben een relatie met elkaar. Kortom, er zijn afwegingen nodig.

Dit afwegingskader is alleen aan de orde als:

1. vastgesteld wordt dat het ontwerp of de uitvoering van de werkzaamheden de restanten zal raken en daardoor de noodzaak aanwezig is om een afweging te maken;
2. sprake is van substantiële restanten van het rijksmonument die vanuit monumentaal beleidsoogpunt dermate waardevol zijn dat deze behouden moeten worden (zoals bijvoorbeeld een poort of torenrestant wel, een zwaar beschadigde muur of partij losse bakstenen niet);
3. deze substantiële restanten kwalitatief in voldoende conditie zijn zodat ze verplaatsbaar zijn.

In de gekozen oplossingen komen wij tot een keuze tussen de maatregelen, de ambities in relatie tot de economische uitvoerbaarheid en de financiële mogelijkheden.

Wij gaan zoveel mogelijk uit van behoud van de monumentale restanten en volgen zoveel mogelijk de randvoorwaarden en voorschriften uit het rapport "archeologische waarden".

Op een aantal plaatsen staan zij evenwel op gespannen voet met de verschillende nieuwbouwplannen. Daarbij volgen wij de volgende uitgangspunten:

1. indien behoud op de huidige locatie leidt tot een monumentenaanvraag tot het verwijderen of aantasten, wordt bij voorkeur het substantiële restant in het geheel tijdelijk verplaatst om daarna op de historische locatie terug te brengen tijdens de bouw/herinrichting;
2. het terugbrengen op de historische locaties gebeurt bij voorkeur door het zichtbaar maken van deze restanten door deze te integreren in het ontwerp van het bouwwerk of in de openbare ruimte.
3. indien het terugbrengen op de historische locatie, zoals bedoeld onder punt 1, leidt tot majeure gebruiksbelemmeringen, wordt bezien of op een nabije alternatieve zichtbare locatie wordt teruggeplaatst;
4. Er dienen afdoende conserverende maatregelen te worden genomen om de restanten in de "zichtbare" situatie te beschermen. Tevens kan bij bepaalde restanten de noodzaak

---

¹² De besluiten over de monumentale restanten in relatie tot de bouwontwikkelingen Paardenveld maken wij als de plannen uitgekristalliseerd zijn (fase 2 van het Stationsgebied).

aanwezig zin om beschadigde delen te herstellen of uit te breiden door bijvoorbeeld op te metselen;

5. de ontwerpkeuze moet economisch uitvoerbaar zijn.

In afweging van alle belangen, hebben wij voorkeur voor keuzes die zorgen dat het voormalige kasteel in de (semi-)openbare ruimte kan worden ervaren. En het liefst op een manier die verrassend is voor passanten en toeristen. Die voorkeur geven wij mee aan de ontwerpers van de gebouwen en de openbare ruimte.

In de bijgevoegde planbeschrijving is nader beschreven welke oplossing per project voorgesteld wordt.

Hoofdstuk 7 Financiën/ risicoanalyse

Alle inpassingsmaatregelen om aantasting van het monument te voorkomen zouden een bedrag van € 20,9 miljoen vergen, uit te geven in de periode van 2009 tot 2014. De kosten die zouden voortvloeien als alle voorstellen uit het rapport *verbeelding van het verleden* en overige archeologische kosten zouden worden overgenomen, bedragen € 9,3 miljoen. In totaal zou – indien alle maatregelen en alle ambities worden uitgevoerd –, hiermee een bedrag zijn gemoed van circa € 30,2 miljoen.

Ter dekking van deze kosten is in de grondexploitatie Stationsgebied een stelpost van € 1 miljoen gereserveerd. Daarnaast heeft de gemeenteraad bij de vaststelling van de begroting 2008 € 3.2 miljoen vrijgemaakt voor archeologie in het Stationsgebied¹³. Inmiddels is ook bekend dat vanuit het Rijk een bedrag van € 3.5 miljoen beschikbaar komt ten behoeve van het project Stationsgebied (motie Van Geel, 31700, nr. 10). Onder voorbehoud van het besluit over de rijksbegroting 2009, is hiermee een bedrag van € 7.7 miljoen beschikbaar voor archeologie op en rond Vredenburg. Hiervan is reeds € 0,4 miljoen uitgegeven hetgeen resulteert in een resterend bedrag van € 7,3 miljoen”.

Op basis van het bovenstaande hebben wij de volgende besluiten genomen:

1. Onder voorbehoud van het rijksbegrotingbesluit 2009 in te stemmen met de visie/ het afwegingskader kasteel Vredenburg en de stadsmuur in relatie tot de bouwontwikkelingen met daarin de volgende voorstellen:

- inpassing van de losse onderdelen van "De Utrecht" in het nieuwe Muziekpaleis;
- het inpassen van de noordwest- en zuidwesttoren door deze tijdelijke weg te halen en daarna terug te plaatsen, zo dicht mogelijk op de oorspronkelijk plaats, in de nieuwe Catharijnesingel (tenzij er zich geen restanten bevinden die kwalitatief van voldoende monumentale waarde zijn);
- het inpassen van de hoofdpoot in de nieuwe parkeergarage door de hoofdpoot tijdelijk weg te halen en daarna gedeeltelijk terug te plaatsen, zo dicht mogelijk op de oorspronkelijk plaats;
- het op museale wijze in metselen van individuele fragmenten in de nieuwe kademuur (Catharijnesingel);
- voortzetting nader archeologisch onderzoek.

2. In te stemmen met het nader onderzoeken van financieringsmogelijkheden van de volgende ambities:

- het zichtbaar maken van de voormalige oostmuur tussen noordoost en zuidoosttoren in de vloer van de bestaande parkeergarage;
- het zichtbaar maken van de contouren zuidwesttoren in de parkeergarage Catharijnesingel;
- de inzet van communicatieve middelen, waaronder informatieborden, 3 D animaties;
- de noordwest- en zuidwesttoren in de nieuwe Catharijnesingel op te metselen tot net boven de

---

¹³ Dit bedrag is bedoeld om inhoud te geven aan de archeologie. Het Masterplan Stationsgebied spreekt over “betekenis geven”. Het bedrag is overigens inclusief “compensatiegelden” wegens hogere kosten.

waterspiegel;

– het onderzoeken van een jaarlijks evenement rond Vredenburg (stadspromotie).

Uitgangspunt voor besluit 1 is dat die archeologische voorstellen worden gekozen die binnen het budgettair kader van € 7,4 miljoen daadwerkelijk een bijdrage leveren aan de archeologische doelstelling en gelijktijdig het risico ten aanzien van de voortgang van de planontwikkelingen minimaliseren.

Over besluit 2 het volgende. Het is nog onduidelijk wat er precies wordt aangetroffen bij de opgravingen. Pas als de monumentale restanten zijn blootgelegd, kan worden bepaald welke ambities zijn te realiseren.

Met de huidige kennis van zaken, is de verwachting dat er in de toekomst nog een bedrag van € 0–3 miljoen benodigd is om de ambities te realiseren.

Over de beheersbaarheid van de kosten, merken wij het volgende op.

Het is goed mogelijk dat de kostenniveaus meevallen als de thans niet zichtbare situatie met andere (goedkopere) oplossingen inpasbaar blijken te zijn, dan wel als de oplossing niet meer hoeft te worden uitgevoerd.

Daarnaast zullen wij onderzoeken in hoeverre uit andere hoofde nog bijdragen te verkrijgen zijn.

Voor de korte termijn zijn voldoende dekkingsmiddelen aanwezig om aan de slag te gaan. Begin 2010 komt meer duidelijkheid over het risico van het tekort aan dekkingsmiddelen ten opzichte van de gekozen oplossingen. Wij zullen via de reguliere kanalen daarover rapporteren. Er worden overigens geen verplichtingen aangegaan zonder dat daarvoor dekkingsmiddelen zijn aangewezen.

Onderdeel van de afweging is de risicoanalyse. In verband met te voeren onderhandelingen zijn het overzicht met de financiële onderbouwing en deze risicoanalyse voorlopig geheim.

Hoofdstuk 8 Vervolg

De hierboven beschreven lijn, is het afwegingskader voor kasteel Vredenburg en de stadsmuur in relatie tot de bouwontwikkelingen in dat gebied.

Dat afwegingskader ontbrak tot nu toe en is nodig in verband met de toekomst van dit rijksmonument in relatie tot de verschillende ontwerpen. Dit afwegingskader is tot stand gekomen in een proces van wikken en wegen, diverse workshops met diverse groeperingen en besprekingen met de supervisors voor het Stationsgebied.

Wij zullen de RACM¹⁴ informeren over het afwegingskader.

Komende tijd zullen de ontwerpen worden uitgewerkt en voor een vergunning in het kader van de Monumentenwet worden voorgelegd. Aangezien bij een aantal onderdelen pas op het moment van blootlegging duidelijk wordt, wat er zich precies bevindt, worden de vergunningsaanvragen breed ingezet. De vergunningsaanvraag zal uitgaan van verschillende scenario's (van conserveren, tot opmetelen, tot tijdelijk verplaatsen en terugplaatsen en definitief verwijderen). Zie daarvoor bijlage 1.

Conform de Monumentenwet brengt de rijksdienst daarbij advies uit.

Verder komt het onderwerp aan de orde op een raadsinformatieavond op 22 januari 2009.

Burgemeester en Wethouders van Utrecht

bijlagen:

rapport Archeologische waarden

rapport Verbeelding van het verleden

brochure 'betekenis kasteel Vredenburg'

De bijlagen zijn in te zien op de website www.cu2030.nl.

---

¹⁴ Rijksdienst voor archeologie, cultuurhistorie en monumenten

Planbeschrijving (bijlage bij overkoepelende visie/ afwegingskader Kasteel Vredenburg en stadsmuur in relatie tot de bouwontwikkelingen)

1. Woon-/winkelgebouw De Vredenburg

Situatie

Het woon/winkelgebouw De Vredenburg met daaronder een openbare fietsenstalling is gesitueerd op de locatie waar zich resten bevinden van de noordoosttoren, de oostelijke geschutselder en een deel van de oostmuur van het voormalige kasteel Vredenburg. De monumentale resten vormen een technische belemmering voor het gebouw waardoor ingrepen noodzakelijk zijn waarvoor een monumentenvergunning vereist is.

Inpassingsmaatregel

In de openbare fietsenstalling worden delen van de aanwezige resten zichtbaar gemaakt. (In de situatie tot voor kort waren al delen van de noordoosttoren en de oostelijke geschutselder zichtbaar, te weten aan de oostzijde van het muziekcentrum "de vijver). De kelder biedt mogelijkheden om grotere delen van de resten zichtbaar te maken. In de noordoosttoren wordt op twee plaatsen het monument doorboord. Zowel een deel van de noordoosttoren als de oostmuur grenzen aan de fietsenstalling en worden van daaruit zichtbaar gemaakt.

Ambitie

Een belangrijk gedeelte van de noordoosttoren bevindt zich buiten het woon/ winkelgebouw en is gelegen onder de openbare ruimte. In de verbeelding van het verleden worden verschillende maatregelen beschreven (alsnog betrekken bij bouwplan, periscoop, ed.).

Gekozen oplossing

Voor de beschreven maatregelen is een – inmiddels onherroepelijke – monumentenvergunning verleend.

Het zichtbaar maken van de noordoosttoren, is een separaat project waarvoor een aparte procedure nodig zou zijn. Vanwege de hoge kosten en het feit dat dit onderdeel ongeroerd in de grond kan blijven, maakt het geen deel uit van de gekozen oplossing.

2. Muziekpaleis/ expeditietunnel

Situatie

a. In het voormalige muziekcentrum ligt een aantal monumentale en cultuurhistorisch waardevolle resten:

1. een restant ter plaatse van het toekomstige expeditiehof. De omvang hiervan is beperkt (beschermd monument).
2. resten in de kelder van het voormalige muziekcentrum (cultuurhistorisch restant, niet beschermd).
3. enkele losse resten van De Utrecht (cultuurhistorisch restant, niet beschermd).
4. fragment bij de vm. entree van het Catharijneklooster.

Het leggen van de kabels en leidingen en de aanleg van de busbaan worden bemoeilijkt door de aanwezige monumentale resten. Door aanvullende maatregelen, zoals het kiezen van een nieuw tracé voor de kabels en leidingen, het zeer ondiep leggen van de kabels en leidingen en stellen van specifieke eisen aan de fundatie van de busbaan, worden conflicten voorkomen.

Een gedeelte van de monumentale resten vormt een functionele belemmering voor de expeditietunnel waardoor ingrepen noodzakelijk zijn waarvoor een monumentenvergunning vereist is.

Inpassingsmaatregel

Het verwijderen van de monumentale resten ter plaatse van de nieuwe expeditiekelder (monumentenvergunning nodig). Het zichtbaar maken van deze resten of het verplaatsen ervan hebben om deze reden stedenbouwkundig geen toegevoegde waarde.

Ambitie

Inpassing van de restanten uit de kelder voormalige Muziekcentrum in het nieuwe Muziekpaleis. “Losse” restanten die nog worden gevonden, zoveel mogelijk inpassen.

Gekozen oplossing

Kabels en leidingen worden zo aangelegd dat zij de restanten niet verstoren (mede door aanpassing specifieke eisen busbaan). Restanten ter plaatse van de expeditiehof worden verwijderd, waarvoor een monumentenvergunning wordt aangevraagd. “Losse”restanten van De Utrecht worden hergebruikt in het nieuwe Muziekpaleis.

Onderzoek om restanten van kasteel Vredenburg/ Catharijneklooster een nog te bepalen plaats in de openbare ruimte te geven.

3. Catharijnesingel / Catharijneknoop

Situatie algemeen

Het gaat thans om het gedeelte waar de expeditietunnel begint (ter hoogte van de Knipstraat) tot en met de Catharijneknoop. Het gedeelte vanaf de Knipstraat tot aan de Weerdsingel is gekoppeld aan de eventuele planontwikkeling op het Paardenveld (bijvoorbeeld woningbouw of stadschouwburg).

In de voormalige Catharijnesingel, bevinden zich nog restanten van de noordwesttoren (ter hoogte van de nieuwe Vredenburgknoop/ Muziekpaleis) en de zuidwest toren (ter hoogte van de Catharijneknoop). Onduidelijk is hoeveel restanten van beide torens nog aanwezig zijn.

3.1. noordwesttoren

Situatie

Het restant van de noordwest-toren van het kasteel bevindt zich in het ontwerp voor de nieuwe Catharijnesingel in het water. De restanten liggen mogelijk net onder de waterspiegel.

Op zich is het mogelijk de aanwezige rest zichtbaar te herstellen. Het restant moet dan opgemetseld worden waarvoor een monumentenvergunning is vereist. Een minpunt vanuit stedenbouwkundig perspectief is de versmalling die de aanwezige rest in het profiel van de Catharijnesingel oplevert. Dit gaat ten koste van de continuïteit van de singelstructuur en de functionaliteit van het gebruik.

Door het behoud en het herstel van de noordwest-toren versmalt het profiel van de Catharijnesingel over een lengte van ongeveer 24 meter. De restbreedte op de locatie is ongeveer 15 meter (met afrastering door meerpalen ongeveer 14 meter). Dit is net voldoende om de minimale doorvaartbreedte van 14 meter te garanderen.

Inpassingsmaatregel

Het conserveren van het restant.

Ambitie

Het rapport De verbeelding van het verleden geeft de ambitie weer de toren net boven de waterspiegel zichtbaar te maken door deze op te metselen.

Gekozen oplossing

Wij gaan uit van het tijdelijk weghalen van de eventueel aanwezige restanten om ze tijdens de afbouwfase van de parkeergarage en de singel, te herplaatsen op de oorspronkelijke plek. Hiervoor is

een monumentenvergunning nodig.

Mocht blijken dat de kwaliteit van de overblijfselen geen of nauwelijks monumentale waarde heeft, gaan wij uit van sloop van deze restanten. Ook daarvoor is een monumentenvergunning nodig . De vergunningsaanvraag zal dus gericht zijn op zowel de optie van conserveren als de optie van sloop. Pas bij de feitelijke blootlegging zal – afhankelijk van de monumentale kwaliteit – de definitieve keuze gemaakt worden. De monumentenvergunning moet hier op zijn ingericht.

3.2. zuidwesttoren

Onder de Rijnkade (nabij de ingang van parkeergarage Vredenburg) is een rest van de zuidwesttoren van het Kasteel Vredenburg aanwezig (ca. 24 meter lang en 1 tot 3 meter breed).

Het restant ligt onder het waterniveau van de toekomstige Catharijnesingel en onder de overkluizing van de Catharijnesingel en bovenop de parkeergarage. Ook bij deze toren geldt dat pas bij blootlegging de feitelijke omvang en kwaliteit kan worden vastgesteld. Daarbij is er de kans dat het restant van de zuidwesttoren in de dakconstructie en/of wand van de parkeergarage en de kade ligt. Daardoor zou het een belemmering kunnen vormen voor de bouw van de parkeergarage en de kade van de singel.

Als dit restant aanwezig is, beperkt dat de doorvaartbreedte van de singel onder de toekomstige stadskamer over een lengte van 24 meter. Ook de beleving en de continuïteit van de singel zal verminderen.

Inpassingsmaatregel

Het conserveren van het restant.

Ambitie

Het rapport De verbeelding van het verleden geeft de ambitie weer de toren net boven de waterspiegel zichtbaar te maken en in de toekomstige Stadskamer een mogelijkheid te creëren om de toren te ervaren (bijvoorbeeld door een glazen vloer).

Gekozen oplossing

Wij gaan uit van het tijdelijk weghalen van de eventueel aanwezige restanten om ze tijdens de afbouwfase van de parkeergarage en de singel, te herplaatsen op de oorspronkelijke plek. Hiervoor is een monumentenvergunning nodig.

Indien de restanten een belemmering vormen voor de constructie van de garage en/ of de singel, zullen de restanten zo dicht mogelijk bij de oorspronkelijke plek worden teruggeplaatst op het dak van de garage in de singel. Wij gaan uit van het tijdelijk verwijderen en weer terugplaatsen. Daarvoor is een monumentenvergunning nodig.

Mocht blijken dat de kwaliteit van de overblijfselen geen of nauwelijks monumentale waarde heeft, gaan wij uit van sloop van deze restanten. Ook daarvoor is een monumentenvergunning nodig.

De vergunningsaanvraag zal gericht zijn op zowel de optie van tijdelijk verwijderen en terugplaatsen alsmede de optie van sloop.

Pas bij de feitelijke blootlegging zal – afhankelijk van de monumentale kwaliteit – de definitieve keuze gemaakt worden. De monumentenvergunning moet hier op zijn ingericht.

3.3 Westelijke kasteelmuur (tussen de noordwest- en zuidwesttoren).

Situatie

De westelijke kasteelmuur is vrijwel geheel gesloopt. Naar alle waarschijnlijkheid zijn er nauwelijks fragmenten over (mede door de aanleg van de duiker in de jaren '70), wellicht nog een enkel restant van een steunbeer aan de binnenzijde van de voormalige westelijke kasteelmuur.

Inpassingsmaatregel

Omdat er waarschijnlijk hooguit fragmentarische restanten (dus niet meer in context) aanwezig zijn, is er geen vereiste Inpassingsmaatregel nodig. Als deze resten wel aanwezig zijn, dan worden deze in de kademuur opgenomen..

Ambitie

Volgens verbeelding van het verleden is de ambitie het opnemen van restanten in de kademuren en het aanbrengen van een lichtlijn parallel aan de contouren van de westtorens en tussenliggende kademuur om de grootsheids van het monument te kunnen verbeelden.

Gekozen oplossing

De nog aanwezige restanten op een museale wijze hergebruiken in de kademuur. Hiervoor is een monumentenvergunning nodig.

Als bij blootlegging blijkt dat het restant geen monumentale kwaliteit meer heeft, kiezen wij ervoor deze fragmenten niet in de kademuur op te nemen.

De monumentenvergunning moet zowel op de inpassing als de sloop zijn ingericht.

4. Catharijnesingel tussen begin expeditietunnel en Weerdsingel

In verband met nog te nemen beslissingen over de ontwikkeling van het bolwerk, is dit onderdeel thans niet uitgewerkt. De ontwikkeling is onderdeel van fase 2 Stationsgebied.

5. Parkeergarage Catharijnesingel

5.1. hoofdtoegangspoort kasteel Vredenburg

Situatie

Onder de zuidzijde van het Vredenburgplein liggen resten van de voormalige ingang van het kasteel Vredenburg (toegangs- of hoofdpoot). Het archeologisch vooronderzoek heeft de omvang van deze resten niet in kaart gebracht. Dit komt door de aanwezigheid van kabels en leidingen (waaronder een stadsverwarmingleiding) die over de resten lopen. Naar verwachting zijn er wel resten aanwezig, maar is de precieze omvang onduidelijk. Ongeacht de omvang van de resten liggen deze altijd in de nieuw te bouwen parkeergarage.

Het restant ligt in de huidige situatie onder de grond en is niet zichtbaar. In de toekomstige situatie ligt de rest in de parkeergarage.

Ook bij deze poort geldt pas bij blootlegging de feitelijke omvang en kwaliteit kan worden vastgesteld. Daarbij wordt ervan uitgegaan dat het restant zich bevindt in de 2 bovenste lagen van de parkeergarage.

Als deze poort moet worden ingepast, betekent dit een forse aantasting van het ontwerp en de functionaliteit van de parkeergarage en ontstaat een verlies van ca. 140 parkeerplaatsen. Er zijn er diverse varianten onderzocht waarbij is onderzocht in hoeverre de parkeergarage kan worden aangepast aan het behoud van de hoofdpoot.

Inpassingsmaatregel

Conservering en inpassing in de nieuwe parkeergarage.

Ambitie

De hoofdpoot inpassen en zichtbaar maken.

Gekozen oplossing

Er zijn 5 varianten onderzocht met als doel de hoofdpoot in te passen en zoveel mogelijk kosten te besparen. Geen van deze varianten leiden tot een verbetering van de functionaliteit van de

parkeergarage en financiële haalbaarheid. Wij gaan daarom uit van het tijdelijk weghalen van de hoofdpoot om ze tijdens de afbouwfase van de parkeergarage gedeeltelijk te herplaatsen op vrijwel de oorspronkelijke plek (overeenkomend met de bovenste verdieping van de parkeergarage). Omdat het onderste deel van de hoofdpoot het minst interessant is (fundering) wordt deze niet herplaatst . Indien bij blootlegging blijkt dat het restant geen monumentale kwaliteit meer heeft, kiezen wij ervoor het onderdeel te slopen.

5.2 oostmuur van het kasteel (tussen woon/winkelgebouw en zuidoost toren)

Situatie

Het overgebleven gedeelte van de oostmuur van kasteel Vredenburg, bevindt zich in de nieuwe openbare fietsenstalling en wordt daar zichtbaar gemaakt. Op de plaats waar zich de rest van de muur bevond, staat de huidige parkeergarage.

Inpassingsmaatregel

Er zijn geen maatregelen vereist.

Ambitie

De ambitie is om deze voormalige oostmuur zichtbaar te maken in de parkeergarage zodat de omvang van het monument ook hier is waar te nemen.

Gekozen oplossing

Geen.

5.3. contouren van de zuidwesttoren (zie ook 3.3.)

Situatie

Het overgebleven gedeelte van de zuidwesttoren bevindt zich in de nieuwe Catharijnesingel. Het andere deel is gesloopt bij de bouw van de huidige parkeergarage.

Inpassingsmaatregel

Er zijn geen maatregelen vereist.

Ambitie

De ambitie is om de contouren van het gesloopte gedeelte in de parkeergarage zichtbaar te maken.

Gekozen oplossing

Geen.

6. Vredenburgplein (zuidoosttoren)

Situatie

Onder de zuidzijde van het Vredenburgplein liggen resten van de voormalige zuidoost toren. Deze toren is geen onderdeel van de planontwikkeling en buiten beschouwing gelaten. De toren blijft onaangeroerd. In de huidige situatie zijn de contouren in het plaveisel aangebracht.

Inpassingsmaatregel

geen

Ambitie

geen

Gekozen oplossing

geen

In het Stationsgebied van Utrecht wordt hard gewerkt aan de toekomst van onze stad. Verschillende partners werken samen in een megaproject van vele jaren. Jaren waarin het Stationsgebied ingrijpend zal veranderen. De ambities zijn groot. Een vernieuwd centrum, door van het nieuwe Stationsgebied en de historische binnenstad één levendig geheel te maken. Een centrum dat straks een betere mix biedt tussen wonen, werken, reizen en recreëren.

Website

Op cu2030.nl vindt u alle actuele informatie over de plannen, inclusief foto's, tekeningen en impressies van het toekomstige Stationsgebied. Hoe ziet het nieuwe station eruit? Hoe verloopt de transformatie van muziekcentrum Vredenburg tot Muziekpaleis? Surf naar de site voor actuele info.

Infocentrum

Hoe ziet het Stationsgebied er straks uit? Welke sfeer en uitstraling krijgt de stad? Hoe zit het met de bereikbaarheid? Waar komen woningen, winkels en kantoren? Loop eens binnen bij het infocentrum (Gildenkwartier 193). Daar ziet u de toekomst van het Stationsgebied met eigen ogen. We organiseren ook ontvangsten voor groepen.

Adres Infocentrum

Adres Gildenkwartier 193
(ingang naast Media Markt)

Telefoon 030 – 286 96 50

E-mail stationsgebied@utrecht.nl

Open maandag – vrijdag van 13.00 – 18.00 uur
zaterdag van 13.00 – 17.00 uur.

cu2030.nl

